

BDP

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 873
Tarih: 09.04.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde uygulanan teşvik politikalarının iktisadi ve sosyal yapı üzerindeki etkilerinin açığa çıkarılması ve daha sonuç alıcı teşvik politikalarının saptanması için, Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Hasip KAPLAN

BDP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Teşvik uygulamaları, bir ülkede ekonominin geliştirilmesi ve istihdamın artırılması için önemli iktisat politikası enstrümanlarından biridir. Teşvikler yatırımı özendirmek, ülkenin uluslararası rekabet gücünü arttırmak, bölgeler arası endeks farklılıklarını gidermek amacıyla Cumhuriyet tarihinden önce başlamış ve günümüze kadar uygulanagelmıştır.

Osmanlı' da 1863 yılında Islahat Sanayi Komisyonunun kurulması ile başlayan teşvik çalışmaları, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte 1923 İzmir iktisat Kongresi'nde alınan kararlarla devam ettirilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında özel sektöre yönelik teşviklerin ağırlık kazanmasına rağmen, bu politikaların başarıya ulaşmaması KİT'leri ekonomik kalkınmanın ana gücü haline getirmiştir. 1950' li yıllarla beraber devam eden teşvikler Marmara bölgesinde yoğunlaşmış, kamu yatırımlarının ülke geneline yayılmamasından kaynaklı ülkenin doğusu yeterli yatırımları alamamıştır.

1960' lı yıllarla beraber geçilen planlı kalkınma dönemi 1980' lere kadar sanayiye teşvik edici bir takım önlemler ve düzenlemeler getirmiş, 1980' den sonra yeniden özel sektörün ekonomik kalkınmanın öncülüğünü yapmasına yönelik tedbirler geliştirilmeye çalışılmıştır. Özellikle bölgesel kalkınmışlık farklarının giderilmesine yönelik geliştirilen önlemlerden bir sonuç alınamamış ve her plan döneminde ya bir önceki plan terk edilmiş ya da daha önce terk edilen planlara geri dönüş yapılmıştır.

1980 - 2008 yılları arasında teşvik belgesi alan sektörlerin dağılımına baktığımızda tarım sektörü %1.45 lik oranda faydalanabilmiştir. Yine bu dönemde enerji, madencilik ve tarım sektörü, teşviklerle yaratılan toplam istihdamın ancak %7.6' sını alabilmiş, hizmetler ve imalat sektörü yaratılan istihdamın %92 sini almıştır.

Ülkemizde sanayi büyük oranda montajcılık düzeyinde tutulmuştur. Yeterli AR-GE çalışmalarının yapılmaması ve dahil olunan bölgesel ve uluslararası topluluklarının çıkarlarının ülkenin iktisadi politikalarını şekillendirmesi sonucu emek yoğun bir nitelikte kalan imalat sektörü, bugün emek gaspının en fazla yaşandığı çalışma alanlarından biridir. Son yıllarda daha da geliştirilen hizmetler sektörü de ucuz işgücünün yoğun olarak kullanıldığı alanların başında gelmektedir.

Bölgesel gelişmişlik farklarını gidermeye yönelik uygulanan teşvik paketleri de bu sorunu giderememiş, tam aksine bölgesel farklılıkları daha da derinleştirmiştir. Yine 1980 – 2008 yılları arasında çıkarılan teşvik yasaları sonucunda alınan yatırım teşvik belgelerinin bölgesel dağılımında Doğu Anadolu Bölgesi'nin toplam teşvik belgelerinin sadece %4,53' ünü aldığı, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin de %7,42' de kaldığı görülmektedir. Bu bölgeler, teşviklerin parasal büyüklükleri noktasında da aynı kaderi paylaşmıştır. Öngörülen istihdam alanında da Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin sırasıyla %3,65 ve % 6,75 oranında kaldığı görülmektedir.

Resmi veriler, bugüne kadar uygulanan teşvik politikalarının bölgesel endeksler arasındaki uçurumu daha da derinleştirdiğini göstermiştir.

4 Haziran 2009 tarihinde çıkarılan teşvik yasasında da genel ve bölgesel düzeyde nitelikli bir sonuç alınamadığı, Başbakan' ın 5 Nisan 2012 tarihinde açıkladığı yeni teşvik yasasının tanıtım konuşmasında da anlaşılmaktadır.

Başbakan tarafından açıklanan son teşvik paketinin cari açık üzerindeki etkileri uzun vadede görülebileceği gibi, bu politikanın enerjinin yarattığı cari açık üzerindeki etkisi, ülkemizdeki tasarruf oranlarının yatırım yapma düzeyinin çok altında oluşu ve dış tasarruflara yönelmenin sonuçları açısından bir analizi yapılmamıştır. Ayrıca bir kamu hizmeti olan ve yurttaşların ücretsiz alması gereken eğitim hizmetlerinin özleştirilmesi, bu teşvik yasasının sorunlu alanlarından biridir.

Teşvik paketlerini emeğin haklarını yok sayma pahasına sadece sermayenin yatırım yapma kararlılığını arttırmaya dönük çıkarılması oldukça ideolojik bir tutum olup, ithal ikameci bir politika ile neo-liberal ideolojinin bulunduğu yerde ortaya çıkacak emek gaspını önlemek Türkiye halklarının tek çıkar noktasıdır. Sadece sermayeyi desteklemeye dönük çıkarılan teşviklerin, istihdamı arttırmaktan ziyade asgari ücret gibi bir sefalet ücretini yaygınlaştıracığı ve toplumdaki gelir uçurumunu daha da arttıracığı açıktır.

Ülkemizde bugüne kadar uygulanan teşvik politikalarının gözden geçirilerek toplumun her kesimini memnun edecek yeni politika tespitleri yapmak için Meclis Araştırması'nın açılması önem arz etmektedir.